

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-81-41>

УДК 336.71:336.77

ПРОБЛЕМАТИКА УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ БАНКІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

ISSUES IN THE MANAGEMENT OF BANKS' LENDING ACTIVITIES UNDER MODERN CONDITIONS

Лиса Олена Володимирівнакандидат економічних наук, доцент,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1870-0481>**Дитиненко Кирило Вадимович**магістрант,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-5826-4699>**Lysa Olena, Dytynenko Kyrylo**

Dnipro State Agrarian And Economic University

Стаття присвячена розгляду актуальної проблематики кредитної діяльності банків, які наразі працюють в Україні. Узагальнено теоретичні аспекти формування системи управління кредитною діяльністю банку за її складниками та перебігу процесу такого управління. На підставі дослідження кредитної діяльності банків за останні роки виявлено проблеми її організації, які актуалізувалися за військових умов. Особливу увагу в цьому контексті приділено проблематиці кредитної діяльності АТ КБ «ПриватБанк» як одного з найбільших і системно важливих банків України. Цей банк, окрім універсальних банківських проблем, має свою специфіку – успадкований ще до націоналізації проблемний кредитний портфель, який потребує окремого управління. Зазначено, що в надскладних умовах військового часу, а також при активізації кіберзлочинів, управління кредитною діяльністю банку має бути посилене різними механізмами захисту й верифікації з метою виявлення ознак шахрайства на ранніх етапах.

Ключові слова: банк, кредитна діяльність, система та процес управління, кредитний портфель, проблемні кредити, ефективність.

The article addresses the current issues of credit activities of banks that are currently operating in Ukraine. The theoretical aspects of forming a bank's credit activity management system are generalized, considering its components and the course of the management process. Credit activity management in contemporary Ukrainian conditions is a multilevel system that combines strategic planning, portfolio-based and individual risk assessment methods, clearly delineated functions of management entities, and modern information tools. Based on an analysis of banks' credit activities over recent years, organizational problems that have become particularly acute under wartime conditions have been identified. Among the universal problems faced by banks in the course of credit activity are: a high share of non-performing loans (NPLs) inherited from previous crises; a decline in solvent demand for loans and an increase in credit risks due to the deterioration of the financial condition of enterprises and households; the loss of part of assets, increased uncertainty and credit risks associated with military actions on the territory of Ukraine; maturity and currency mismatches in loan portfolios; and others. Special attention is paid to the issues of credit activity of JSC CB "PrivatBank" as one of the largest and systemically important banks in Ukraine. In addition to universal banking problems, this bank has its own specific feature – a problematic loan portfolio inherited prior to nationalization, which requires separate management. It is noted that under the extremely challenging conditions of wartime, as well as in the context of intensified cybercrime, the management of a bank's credit activity should be strengthened by various protection and verification mechanisms in order to identify signs of fraud at early stages. Overall, during the period 2020-2025, banking activity in Ukraine has undergone significant transformation under the influence of digitalization, European integration processes, the financial consequences of the COVID-19 pandemic, and the full-scale war, which leads to increased requirements for banks' financial resilience, the quality of risk management, and credit portfolio management.

Keywords: bank, lending activity, management system and process, loan portfolio, non-performing loans, efficiency.



Постановка проблеми. Важливим напрямом діяльності банків є кредитна діяльність, пов'язана з формуванням і подальшим управлінням кредитним портфелем. У цьому контексті управління визначається як цілісний, циклічний процес, що охоплює послідовні стадії: формування кредитної політики та стратегії, пошук потенційних позичальників та переговорний процес, аналіз їх кредитоспроможності, прийняття рішення, укладення договору, супроводження (моніторинг) кредиту, повернення коштів або робота з проблемною заборгованістю.

Управління кредитною діяльністю банку є стрижневим елементом його загальної системи управління ризиками, фінансовою стійкістю та результативністю. В умовах трансформаційних зрушень в економіці України, спричинених війною, цифровізацією та інтеграційними процесами, теоретико-методичні засади цього управління потребують переосмислення та адаптації до нових викликів.

Наразі на шляху ефективного управління кредитною діяльністю банків в Україні постають серйозні виклики. Банки стоять перед складною дилемою: як знайти баланс між необхідністю дотримуватися цільової рентабельності й фінансової дисципліни та соціальною відповідальністю перед клієнтами, які постраждали через війну. Крім того, зростає залежність від технологій: цифрові інструменти, з одного боку, покращують процеси, а з іншого – роблять банк вразливим до кібератак та перебоїв з електропостачанням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У літературі існує декілька підходів до визначення сутності управління кредитною діяльністю. Одні автори трактують його як сукупність організаційних, методичних та інформаційних заходів, спрямованих на формування та реалізацію кредитної політики банку з метою максимізації прибутку при нормативно допустимому рівні ризику; інші – як систему кредитного менеджменту, що об'єднує прийняття кредитних рішень, моніторинг якості портфеля та процедури роботи з проблемними позичальниками. Так, науковці Бітнер І. В. та Коротких О. Е. [1] розглядають управління кредитною діяльністю банку через формування й реалізацію кредитної політики в умовах економічної нестабільності, при цьому акцент зроблено на необхідності адаптації кредитних стандартів, процентної політики та процедур оцінки позичальників до мінливого макроекономічного середовища. Науковці Шевченко Н. та Копитко

Н. [14], в свою чергу, аналізують управління кредитною діяльністю через призму ризиків і кредитної безпеки банків в умовах війни та економічної нестабільності, підкреслюючи необхідність посилення внутрішніх систем контролю та ризик-менеджменту. Дослідники Степаненко С. В., Римар О. Г. та Гуляк О. І. [11] зосереджують увагу на управлінні кредитним портфелем банку, пропонуючи методи його оптимізації з метою підвищення прибутковості та зниження рівня ризиків у сучасних умовах.

Наукові праці останніх років підкреслюють, що кредитний менеджмент – це не лише набір окремих процедур, а комплексна система, яка включає стратегію, процедури оцінки клієнта, методи ризик-менеджменту та механізми контролю. Так, у праці Зверук Л. А. та Лисенко Т. С. [3] управління кредитною діяльністю банківських установ трактується як комплексний процес, що охоплює планування, організацію, контроль та аналіз кредитних операцій. А науковці Ясіновська І. . та Шеремета Л. М. [15] розглядають управління банківськими ризиками як невід'ємну складову кредитної діяльності в умовах воєнних загроз, наголошуючи на важливості інтегрованого підходу до управління ризиками та забезпечення фінансової стійкості банків.

В умовах швидкого розвитку цифрових технологій актуалізується питання їх застосування в банківській (і, зокрема, кредитній) діяльності. Так, науковець Овчаренко Т. С. [7] визначає управління кредитною діяльністю з позиції впровадження штучного інтелекту та цифрових технологій у банківській сфері, наголошуючи на їх значенні для автоматизації процесів кредитування, скорингу та моніторингу кредитних ризиків.

З позицій регулятора, НБУ розглядає управління кредитною діяльністю через призму методик і вимог щодо оцінки кредитного ризику, формування резервів та розкриття інформації. Оновлені підходи НБУ до оцінки кредитного ризику для спеціалізованих видів кредитування підкреслюють необхідність диференційованих методик оцінки проєктів інвестиційного фінансування та операцій з нерухомістю, що прямо впливає на процедури банків при ухваленні рішень [6].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Управління кредитною діяльністю банку завжди передбачало генерацію впливу суб'єкта на комплекс взаємопов'язаних елементів, зокрема на кредитний портфель банку (його характеристики

за видами кредитів, галузевою і регіональною структурою), якість позичальницького складу (рівень кредитоспроможності та платоспроможності), забезпечення (вид, ліквідність застави), процеси кредитного обслуговування (від прийому заявки до стягнення простроченої заборгованості) та інформаційно-технологічні системи, що підтримують ці процеси. Водночас, управління має одночасно враховувати портфельні характеристики (диверсифікація, концентрація, кореляції) та індивідуальні ризики позичальників. У сучасних надскладних для України умовах і система, і процес управління кредитною діяльністю банків зазнали суттєвого впливу зовнішніх факторів, що потребує деякої корекції підходів до формування кредитної політики та засобів її впровадження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Теоретичну основу сучасного управління кредитною діяльністю формує концепція багатовимірного управління кредитним ризиком, яка виходить за рамки класичної оцінки платоспроможності позичаль-

ника. Сьогодення вимагає комплексного підходу, що поєднує: 1) макроекономічний аналіз (вплив воєнних дій, коливань валютних курсів, змін монетарної політики НБУ); 2) галузевий ризик (стан окремих секторів економіки в умовах війни та відбудови); 3) мікрорівень – оцінку конкретного бізнесу чи домогосподарства з урахуванням стресових сценаріїв (на підставі [2; 3; 14; 15]).

Національний банк України в своїх нормативних документах (зокрема, в «Положенні про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями» [9]) закріпив обов'язок банків застосовувати стрес-тестування портфелів та оцінювати ризик контрагента з використанням внутрішніх рейтингових моделей, що є практичною імплементацією цієї теоретичної концепції.

Система управління кредитною діяльністю банку являє собою сукупність взаємопов'язаних та взаємодіючих форм, методів та принципів які необхідні для здійснення такого управління (рис. 1).

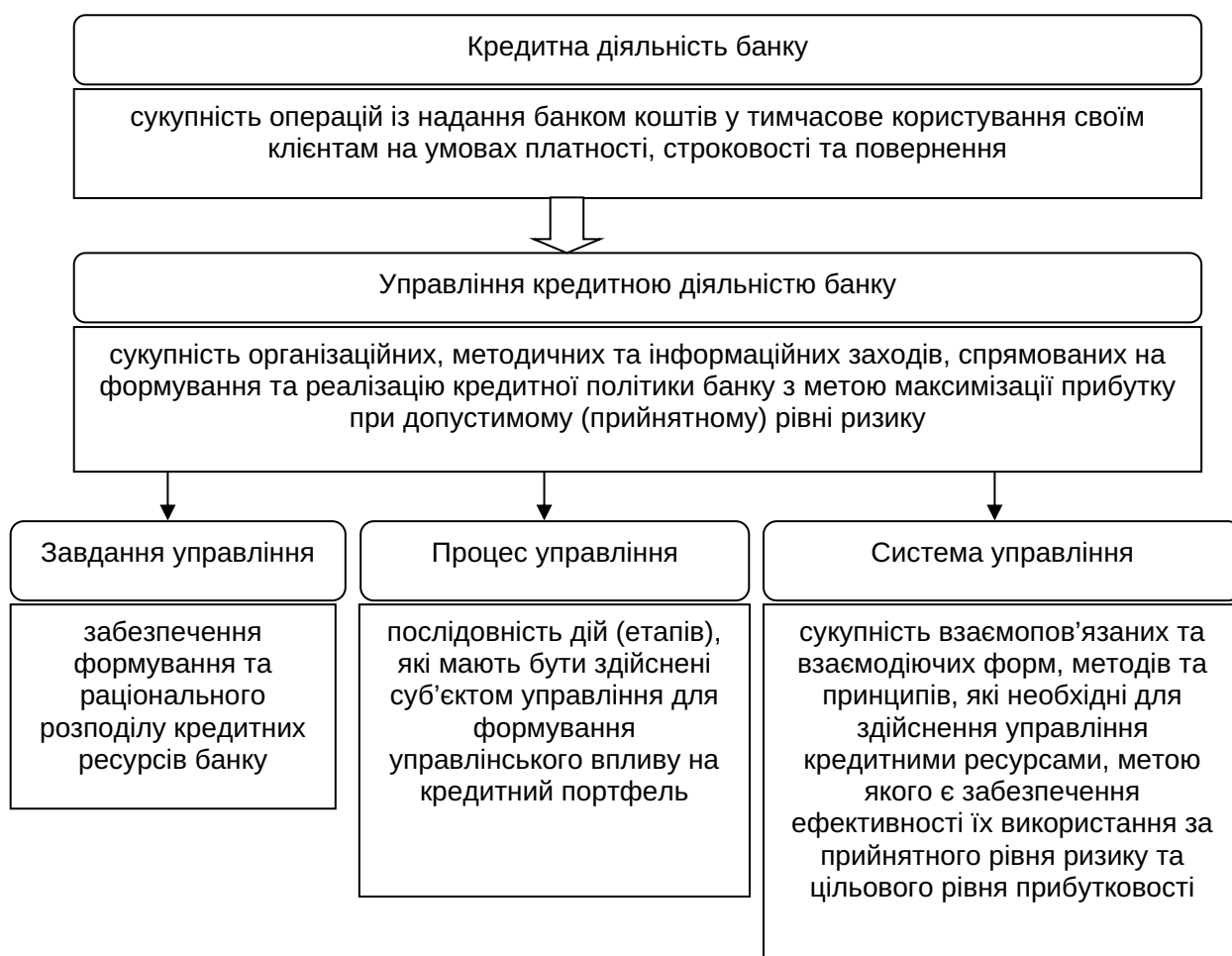


Рис. 1. Складові елементи системи управління кредитною діяльністю банку

Джерело: сформовано авторами на основі [3; 8]

Процес управління кредитною діяльністю традиційно поділяють на кілька ключових етапів, кожен з яких має власні цілі, процедури і контрольні виміри:

1. Стратегічне планування і політика. Формулювання кредитної стратегії банку, визначення цільових сегментів, галузевих та граничних лімітів. Рада директорів і правління визначають пріоритети та ризик-прийнятність банку.

2. Аналіз ринку та сегментація клієнтів. Дослідження попиту, конкурентного середовища, визначення привабливих сегментів та цінової політики кредитних продуктів.

3. Кредитна оцінка та прийняття рішення. Застосування скорингу/рейтингу, фінансового аналізу, перевірка забезпечення та юридичної чистоти угоди; ухвалення рішення кредитним комітетом чи уповноваженим оператором відповідно до встановлених лімітів.

4. Оформлення та видача кредиту. Підготовка договорів, оформлення заставної документації, реєстрація прав та передача на обслуговування.

5. Моніторинг та супровід портфеля. Посткредитний нагляд за фінансовим станом позичальника, регулярні звітності, контроль дотримання кovenantів, оцінка якості забезпечення та швидке виявлення ознак погіршення платоспроможності.

6. Реагування на проблемні кредити. Встановлення ранніх заходів (реструктуризація, змінені умови), процедур повернення заборгованості і, при потребі, реалізація забезпечення або застосування правових механізмів стягнення.

7. Аналіз результатів і зворотний зв'язок. Оцінка ефективності кредитної політики, аналіз доходності й ризиковості портфеля, коригування політик і моделей на основі отриманих даних.

Останні нормативні та дослідницькі матеріали підкреслюють важливість циклічності цих етапів та зворотного зв'язку між ними: стрес-тести й портфельні сценарії мають коригувати не лише ліміти, а й самі моделі оцінки позичальників.

Серед практичних механізмів, що наразі посилено впроваджуються в українських банках і відображені в дослідженнях останніх років, слід виділити автоматизовані скорингові системи, централізовані платформи моніторингу портфеля, застосування машинного навчання для виявлення аномалій і раннього попередження, а також впровадження модульних систем управління кредитними

лімітами. Паралельно з цим, регуляторні ініціативи НБУ в останні роки спрямовані на уніфікацію підходів до оцінки ризику та посилення прозорості банківського кредитування, що змінює вимоги до методик банків.

Важливим теоретичним постулатом останніх років стало визнання тісного зв'язку між кредитною та операційною безпекою банку. В умовах активізації кіберзлочинів та фродових схем, методика управління кредитною діяльністю обов'язково повинна включати механізми верифікації кінцевого бенефіціара, перевірки цілей кредитування на відповідність законодавству (особливо в контексті фінансування відбудови) та виявлення ознак шахрайства на ранніх етапах, що знаходить своє відображення в методологіях AML (Anti-Money Laundering) та KYC (Know Your Customer) [10].

Кредитна діяльність залишається ключовою функцією банківської системи, що безпосередньо визначає масштаби інвестиційної та споживчої активності в економіці. Проте упродовж 2020-2025 років в Україні вона функціонувала в умовах безпрецедентних викликів, зумовлених поєднанням макроекономічної нестабільності, пандемічної кризи, повномасштабної війни та структурних дисбалансів, накопичених ще в попередні роки. Це суттєво ускладнило як процес формування кредитних портфелів банків, так і управління їх якістю.

Однією з найбільш гострих системних проблем вітчизняного банківського сектору впродовж достатньо довгого періоду залишалася висока частка непрацюючих кредитів (NPL), успадкована після попередніх криз. Незважаючи на активну політику очищення балансів, проблема «історичних» проблемних активів продовжувала здійснювати значний тиск на капітал банків, стримувала розширення кредитування та зумовлювала підвищені вимоги до обсягів формування резервів. Це, в свою чергу, обмежувало можливості спрямування ресурсів у реальний сектор економіки.

Теоретично та методично управління NPL більше не зводиться лише до судових позовів та продажу заборгованості. Сучасний підхід передбачає раннє реагування, реструктуризацію на принципах співпраці з позичальником, а також активне використання державних програм підтримки, таких як «єОселя» або умов фінансування відбудови [15, с. 241]. Це трансформує кредитора з конфронтаційної сторони у партнера у відновленні платоспроможності.

За даними регулятора, частка непрацюючих кредитів (NPL) у банківському секторі, яка значно зросла в 2022–2023 роках через економічний удар війни, почала знижуватися з 2023 року. Проте, навіть у 2025 році, за повідомленнями, серед банків із найвищим рівнем NPL залишається АТ КБ «ПриватБанк» – у складі групи держбанків, де частка проблемних кредитів лишається значною (на основі [5]).

Якість портфеля цього банку в 2020-2022 роках виглядає технічно «поганою» (високі відсотки), але в комбінації з рівнем резервування (близько або навіть понад 100% покриття) це свідчить про політику зняття або ж повного покриття очікуваних втрат – тобто банк проводить консервативне управління кредитним ризиком. Для оцінки ефективності важливо дивитися не лише на статичні NPL-показники, а й на тренд чистого кредитного портфеля та динаміку відновлення кредитоспроможності клієнтів.

Зростання чистого портфеля АТ КБ «ПриватБанк» в 2023-2024 рр. (до $\approx 92 \rightarrow \approx 112,8$ млрд. грн.) при одночасному утриманні високого рівня ресурсної бази (депозити) вказує на перехід до помірно активної кредитної політики – проте при продовженні ретельного резервування. Це – ознака адаптивного управління: банк використовує накопичену ліквідність для кредитування клієнтів у відновлювальний період, але робить це з урахуванням збережених стандартів резервування.

Додатковим фактором дестабілізації кредитної діяльності у 2020-2021 роках стала пандемія COVID-19, яка призвела до різкого погіршення фінансового стану підприємств і домогосподарств, падіння платоспроможного попиту на кредити та зростання кредитних ризиків. У відповідь банки були змушені посилити вимоги до позичальників, обмежувати ризикові операції, активніше застосовувати кредитні канікули та реструктуризації. Це призвело до тимчасового зниження темпів кредитної експансії та зміни структури портфелів на користь менш ризикових сегментів.

Кардинальний перелом у розвитку кредитної діяльності банків України відбувся у 2022 році під впливом повномасштабної військової агресії. Воєнні дії спричинили втрату частини активів на тимчасово окупованих територіях, руйнування виробничих потужностей, міграцію населення, різке зростання невизначеності та кредитних ризиків. У цих умовах банки були змушені перейти до над-

звичайно консервативної кредитної політики, зосередившись на збереженні ліквідності, підтриманні платоспроможності клієнтів і реструктуризації проблемної заборгованості. Кредитування корпоративного сектору істотно скоротилося, а основні обсяги нового кредитування були спрямовані на короткострокові потреби, оборотний капітал та державні програми підтримки бізнесу.

У 2023-2024 роках спостерігається поступове відновлення кредитної активності, проте воно має нерівномірний і фрагментарний характер. З одного боку, банки наростили обсяги роздрібного кредитування, зокрема споживчих та карткових кредитів, що пояснюється поживавленням внутрішнього попиту та відносною швидкістю обороту таких позик. З іншого боку, довгострокове інвестиційне кредитування бізнесу залишається обмеженим через високу воєнну та макроекономічну невизначеність, валютні ризики та проблеми із забезпеченням.

Окремим системним викликом для всіх банків упродовж останніх років стала проблема строкової та валютної дисбалансованості кредитних портфелів. Переважання короткострокових кредитів у структурі активів обмежує можливості фінансування інвестиційних проєктів, тоді як значна частка кредитів у іноземній валюті (особливо у корпоративному сегменті) підвищує чутливість банків до курсових коливань. В умовах воєнного стану ці ризики посилилися через адміністративні обмеження валютного ринку та нестабільність експортних надходжень.

У цьому загальному контексті АТ КБ «ПриватБанк», будучи одним з найбільших банків України за обсягом активів, відіграє системоутворюючу роль у забезпеченні кредитування економіки, водночас відтворюючи ключові проблеми банківського сектору. Основною специфікою кредитної діяльності «ПриватБанку» в 2020-2024 роках є поєднання значного обсягу «старих» позик, сформованих у докапіталізаційний період, із поступовим нарощуванням сучасного кредитного портфеля, орієнтованого на нові ринкові сегменти.

Найгострішою проблемою кредитної діяльності «ПриватБанку» тривалий час залишається висока концентрація проблемної заборгованості в корпоративному секторі, що зумовлює суттєві витрати на формування резервів і знижує загальну рентабельність кредитних операцій. Водночас роздрібний кредитний портфель банку демонструє вищий рівень диверсифікації, швидкість обо-

роту та відносно кращу якість, що й визначає стратегічну переорієнтацію банку на роздрібні сегменти.

В умовах воєнної економіки «ПриватБанк», як і вся банківська система, зіштовхнувся з проблемами масової реструктуризації кредитів, необхідністю підтримки платоспроможності клієнтів, зростанням операційних ризиків і потребою швидкої цифрової трансформації процесів кредитування. Водночас банк став одним із ключових агентів реалізації державних програм підтримки бізнесу та населення, що частково компенсувало падіння ринкового кредитування, але водночас підвищило залежність кредитної діяльності від бюджетних механізмів.

Ще однією важливою проблемою кредитної діяльності «ПриватБанку» в останні роки є обмеженість довгострокових ресурсів, необхідних для фінансування інвестиційних проєктів, відбудови інфраструктури та виробництва. Переважання короткострокових депозитів у структурі пасивів формує структурний розрив між строками залучення та розміщення коштів, що знижує потенціал банку щодо активної участі у повоєнному відновленні економіки.

Для АТ КБ «ПриватБанк» управління кредитною діяльністю означає не просто видачу кредитів, а постійний баланс між зростанням нових позик і очищенням старих портфелів. Наприклад, у 2020 му банк списав або реструктуризував значну частину непрацюючих кредитів. «ПриватБанк» тоді списав NPL на суму 72,6 млрд грн. Це підкреслює масштаби проблем, з якими банк стикався, – частка кредитів, що не обслуговувалися, була надзвичайно великою.

У 2020-2021 роках кредитний портфель «ПриватБанку» зростав досить високими темпами (+24%), що свідчило про відновлення банківського кредитування після попередніх кризових періодів. У 2022 році спостерігається фактична стагнація кредитної діяльності, що є прямим наслідком повномасштабної військової агресії проти України та різкого зростання кредитних ризиків. У 2023-2024 роках відбувається суттєве відновлення кредитної активності: темп приросту у 2023 році становив +35,16%, у 2024 році – +22,54%. Таким чином, саме в післяшоковий період «ПриватБанк» сформував основну частину приросту кредитного портфеля, що свідчить про поступову стабілізацію економічних процесів і відновлення попиту на банківські кредити.

Таким чином, за період 2020–2024 рр. кредитна діяльність АТ КБ «ПриватБанк» пройшла через кілька якісно різних фаз:

1) завершення періоду консолідації й нормалізації після націоналізації та реструктуризацій (2020–2021 рр.);

2) шокове періодичне уповільнення в 2022 році на тлі повномасштабного вторгнення;

3) помітне відновлення обсягів кредитування у 2023-2025 роках. Підсумкові річні звіти банку фіксують, що обсяги чистого кредитного портфеля значно зріс у 2023-2024, а банк підкреслює повернення попиту на роздрібні та корпоративні кредити попри макроекономічну невизначеність.

Таким чином, АТ КБ «ПриватБанк» продемонстрував, що навіть за таких обставин можлива прибутковість – у 2023 році чистий прибуток банку сягнув 37,77 млрд. грн., що на 25 % перевищує результат 2022 року. На рисунку 2 більш наочно можемо спостерігати динаміку відносних показників (рентабельності). Подібна динаміка свідчить про здатність банку адаптуватися до змінюваних умов, підвищувати операційну ефективність, нарощувати нові (якісніші) кредити та, можливо, відокремлювати «старі» борги від поточних «живих» кредитів.

Загалом проблематика кредитної діяльності банків України та АТ КБ «ПриватБанк» у 2020-2025 роках має комплексний характер і визначається взаємодією макроекономічних, воєнних, інституційних і фінансових чинників. Попри поступове відновлення кредитування у 2023-2025 роках, воно відбувається в умовах підвищених ризиків, високої частки проблемних активів, обмеженості ресурсної бази та значної залежності від державних програм підтримки. Це зумовлює необхідність подальшого вдосконалення системи управління кредитними ризиками, підвищення прозорості структури кредитного портфеля та формування довгострокових джерел фінансування для стійкого розвитку кредитної діяльності у післявоєнний період.

Таким чином, теоретико-методичні основи управління кредитною діяльністю сучасного українського банку є динамічною системою, що базується на чотирьох ключових засадах:

1) регуляторному комплаєнсі та управлінні ризиками;

2) інтеграції макро- та мікрорівневого аналізу;

3) глибокій цифровізації та роботі з даними;

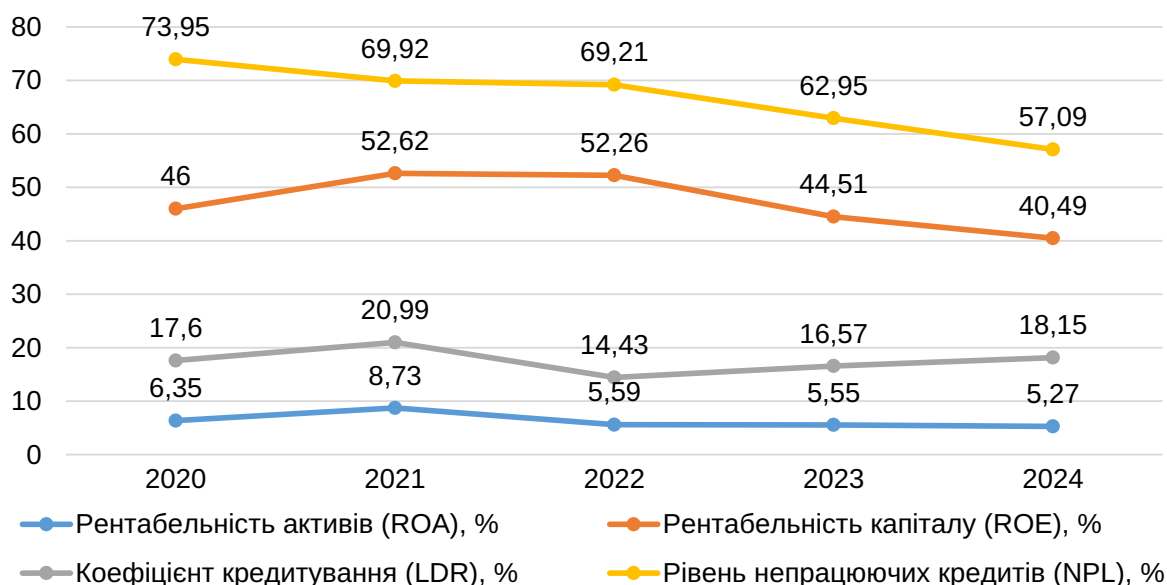


Рис. 2. Динаміка відносних показників ефективності кредитної діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за 2020–2024 рр., %

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк» [13]

4) проактивному та соціально-відповідальному управлінню проблемними активами в складних умовах.

Ця система безперервно адаптується під впливом зовнішніх шоків та технологічних інновацій, формуючи нову парадигму банківського кредитування в Україні.

Висновки. На основі теоретико-методичних підходів до управління кредитною діяльністю банку його доцільно визначити як системний, безперервний і багаторівневий процес планування, організації, регулювання, контролю та аналізу кредитних операцій, спрямований на формування якісного й прибуткового кредитного портфеля при допустимому рівні ризику відповідно до стратегічних цілей банку та регуляторних вимог НБУ.

Дослідження показало, що основними системними проблемами кредитної діяльності банків стали: погіршення якості кредитного портфеля, наявність значної частки проблемної заборгованості, залежність від державних програм підтримки бізнесу, дефіцит довгострокових ресурсів, а також посилення валютних,

процентних і кіберризиків. Сукупність зазначених факторів стримувала розвиток повноцінного інвестиційного та іпотечного кредитування, знижувала прибутковість активних операцій банку та зумовлювала необхідність посилення ризик-менеджменту, резервування та цифрового захисту. Водночас, попри існуючі проблеми, АТ КБ «ПриватБанк» зберіг провідні позиції на ринку кредитних послуг і відіграє ключову роль у фінансуванні економіки України в умовах кризових викликів.

Управління кредитною діяльністю банку в сучасних українських умовах є багаторівневою системою, що поєднує стратегічне планування, портфельні та індивідуальні методи оцінки ризику, чітко розмежовані функції суб'єктів управління та сучасні інформаційні інструменти. Нормативно-регуляторні ініціативи НБУ та результати наукових досліджень останніх років формують вимоги до більш диференційованих методик оцінки ризику, автоматизації процесів і прозорості звітності, що є важливим для підвищення стійкості банківської системи та якості кредитування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- Бітнер І.В., Коротких О.Е. Кредитна політика комерційного банку в умовах економічної нестабільності. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 56. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/%20journal/article/view/2978/2896> (дата звернення: 31.10.2025).
- Ерастов В.І., Юхименко В.М. Управління кредитним ризиком банку: теоретичні засади та шляхи вдосконалення. *Економіка та суспільство*. 2025. № 74. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/6100/6039> (дата звернення: 01.12.2025).

3. Зверук Л.А., Лисенко Т.С. Управління кредитною діяльністю банківських установ: сутність, практика, напрями вдосконалення. *БізнесІнформ*. 2019. № 1. С. 349-357. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2019_1_52 (дата звернення: 03.11.2025).
4. Ключка О.В. Активізація ринку банківського кредитування в Україні для підтримки стратегічних галузей економіки в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2025. № 76. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/6322/6265> (дата звернення: 01.12.2025).
5. Національний банк України. Основні показники діяльності банків України за 2020-2024 рр. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic> (дата звернення: 01.10.2025).
6. НБУ вдосконалює методологію оцінки кредитних ризиків для спеціалізованих видів кредитування / НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/en/news/all/natsionalniy-bank-udoshkonaliv-pidhodi-do-otsinki-kreditnogo-riziku-za-spetsializovanimi-vidami-kredituvannya> (дата звернення: 28.11.2025).
7. Овчаренко Т.С. Тенденції розвитку та використання штучного інтелекту у банківській сфері. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 67. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4711/4652> (дата звернення: 31.10.2025).
8. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (дата звернення: 31.10.2025).
9. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: Постанова Правління Національного банку України від 30.06.2016 № 351. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text> (дата звернення: 31.10.2025).
10. Про затвердження Положення про застосування Національним банком України заходів впливу: Постанова Правління Національного банку України від 17.08.2012 № 346. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1590-12#n16> (дата звернення: 31.10.2025).
11. Степаненко С. В., Римар О. Г., Гуляк О. І. Методи вдосконалення управління кредитним портфелем банку в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. 2021. № 3. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2021/90.pdf (дата звернення: 28.10.2025).
12. Тимошенко М., Бондаренко А. Банківське кредитування в сучасних умовах. *Економіка та суспільство*. 2025. № 73. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5948> (дата звернення: 01.12.2025).
13. Фінансова звітність АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2024 рр.: Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк». URL: <https://privatbank.ua/about/finansovaja-otchetnost> (дата звернення: 01.10.2025).
14. Шевченко Н., Копитко Н. Проблеми управління ризиками і кредитною безпекою банків в умовах війни та економічної нестабільності. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2024. № 4(76). С. 287-294.
15. Ясіновська І. Ф., Шеремета Л. М. Управління банківськими ризиками в умовах війни. *Бізнес Інформ*. 2024. № 11. С. 237-246. URL: https://www.business-inform.net/article/?year=2024&abstract=2024_11_0_237_246 (дата звернення: 31.10.2025).

REFERENCES:

1. Bitner I.V., Korotkykh O.E. (2023) Kredytna polityka komertsiiinoho banku v umovakh ekonomichnoi nestabilnosti [Credit policy of a commercial bank in conditions of economic instability]. *Ekonomika ta suspilstvo*, issue 56. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/%20journal/article/view/2978/2896> (accessed October 31, 2025).
2. Erastov V.I., Yukhymenko V.M. (2025) Upravlinnia kredytnym ryzykom banku: teoretychni zasady ta shliakhy vdoshkonalennia [Bank credit risk management: theoretical principles and directions for improvement]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 74. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/6100/6039> (accessed December 01, 2025).
3. Zveruk L.A., Lysenko T.S. (2019) Upravlinnia kredytnoiu diialnistiu bankivskykh ustanov: sutnist, praktyka, napriamy vdoshkonalennia [Management of credit activity of banking institutions: essence, practice, directions for improvement]. *BiznesInform*, no. 1, pp. 349-357. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2019_1_52 (accessed November 03, 2025).
4. Kliuchka O.V. (2025) Aktyvizatsiia rynku bankivskoho kredytuvannia v Ukraini dlia pidtrymky stratehichnykh haluzei ekonomiky v umovakh voiennoho stanu [Activation of the bank lending market in Ukraine to support strategic sectors of the economy under martial law]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 76. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/6322/6265> (accessed December 01, 2025).
5. National Bank of Ukraine (2025) Osnovni pokaznyky diialnosti bankiv Ukrainy za 2020-2024 rr. [Main performance indicators of Ukrainian banks for 2020–2024]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic> (accessed October 01, 2025).

6. National Bank of Ukraine (2025) NBU vdoshkonaluiie metodolohiiu otsinky kredytnykh ryzykiv dlia spetsializovanykh vydiv kredytuvannia [NBU improves the methodology for assessing credit risks for specialized types of lending]. Available at: <https://bank.gov.ua/en/news/all/natsionalniy-bank-udoshkonaliv-pidhodi-do-otsinki-kreditnogo-riziku-za-spetsializovanymi-vidami-kredituvannya> (accessed November 28, 2025).
7. Ovcharenko T.S. (2024) Tendentsii rozvytku ta vykorystannia shtuchnoho intelektu u bankivskii sferi [Trends in the development and use of artificial intelligence in the banking sector]. *Ekonomika ta suspilstvo*, issue 67. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4711/4652> (accessed October 31, 2025).
8. Verkhovna Rada of Ukraine (2000) Pro banky i bankivsku diialnist: Zakon Ukrainy vid 07.12.2000 No. 2121-III [On Banks and Banking Activity: Law of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (accessed October 31, 2025).
9. National Bank of Ukraine (2016) Pro zatverdzhennia Polozhennia pro vyznachennia bankamy Ukrainy rozmiru kredytnoho ryzyku za aktyvnymy bankivskymy operatsiiamy: Postanova Pravlinnia NBU vid 30.06.2016 No. 351 [On approval of the Regulation on determining the amount of credit risk by banks of Ukraine for active banking operations]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text> (accessed October 31, 2025).
10. National Bank of Ukraine (2012) Pro zatverdzhennia Polozhennia pro zastosuvannia Natsionalnym bankom Ukrainy zakhodiv vplyvu: Postanova Pravlinnia NBU vid 17.08.2012 No. 346 [On approval of the Regulation on the application of enforcement measures by the National Bank of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1590-12#n16> (accessed October 31, 2025).
11. Stepanenko S.V., Rymar O.H., Huliak O.I. (2021) Metody vdoshkonalennia upravlinnia kredytnym portfelem banku v suchasnykh umovakh [Methods for improving bank credit portfolio management in modern conditions]. *Efektivna ekonomika*, no. 3. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2021/90.pdf (accessed October 28, 2025).
12. Tymoshenko M., Bondarenko A. (2025) Bankivske kredytuvannia v suchasnykh umovakh [Bank lending in modern conditions]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 73. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5948> (accessed December 01, 2025).
13. JSC CB "PrivatBank" (2025) Finansova zvitnist AT KB "PryvatBank" za 2020–2024 rr. [Financial statements of JSC CB "PrivatBank" for 2020–2024]. Available at: <https://privatbank.ua/about/finansovaja-otchetnost> (accessed October 01, 2025).
14. Shevchenko N., Kopytko N. (2024) Problemy upravlinnia ryzykamy i kredytnoiu bezpekoiu bankiv v umovakh viiny ta ekonomichnoi nestabilnosti [Problems of risk management and credit security of banks under conditions of war and economic instability]. *Vcheni zapysky Universytetu "KROK"*, no. 4(76), pp. 287-294.
15. Yasinovska I.F., Sheremeta L.M. (2024) Upravlinnia bankivskymy ryzykamy v umovakh viiny [Bank risk management under conditions of war]. *Biznes Inform*, no. 11, pp. 237-246. Available at: https://www.business-inform.net/article/?year=2024&abstract=2024_11_0_237_246 (accessed October 31, 2025).